

23.38x11	4	עמוד 28	הארץ - כותרת	15/03/2013	36171925-4
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

בוועד סנג'רו

מי כאן הקורבן

ה כותרת בעיתון זעקה: "סרבן גט שישב במאסר שש שנים נמלט מח" לון השירותים של בית הדין הרבני" (מאת יאיר אטינגר ויניב קובוביץ', "הארץ", 7.3). גילוי נאות: אינני מומחה לדיני משפחה. אך אני יודע משהו על שלילת חירותו של אדם במאסר. אין מחלוקת על כך שסירוב של אדם לתת גט לרעייתו מסב לה נזק משמעותי. אך האם גינו מקבלים גם איום בעונש מוות כדי לכפות עליו לתת גט? ודאי שלא. במקרה הנוכחי חרגה המדינה מפרופורציה. על-פי הידיעה, סרבן הגט יושב במאסר כבר שש שנים. אינו מקבל ביקורים של שני ילדיו ואפילו שבת רעב בששת הימים שלפני בריחתו. חוששני שהפגנו כלפיו יחס קשה מזה שאנו מפגינים אפילו כלפי פושעים אלימים. לפי הידיעה, "המשטרה נערכת לאפשרות שכהן ינסה לפגוע באשתו לשעבר" - האין זו הכשרת הקרקע לפגיעה פיזית בנמלט? הבריחה כשלעצמה

משקפת אך ורק את שאיפתו הטבעית של האדם לחופש, ואיננה מלמדת על מסוכנות כלשהי. יש מדינות ליברליות שבהן הבריחה כלל אינה בגדר עבירה פלילית, כל עוד לא נעברו במהלכה עבירות אחרות כגון אלימות או פגיעה ברכוש. המקרה הזה מוכיח שהשיטה של מאסר סרבני גט לא תמיד משיגה את מטרתה. עד מתי תמשיך מדינת ישראל לכלוא את כהן בן ה-40 - עד שימלאו לו 50? עד גיל הפנסיה? עד מותו? לכאורה ניתן לטעון שהסרבן יכול להשתחרר בכל רגע אם יסכים לתת גט. אך מה אם הוא עומד בסירובו בשל חולשה נפשית כלשהי? האין הגבלת זמן למאסר? אם נפנה למודל המקובל של האמנה החברתית - האם מתקבל על הדעת שבני-אדם מתאגדים לחברה מסכימים לאפשרות שחירותם תישלל למשך שנים ארוכות של מאסר בתנאים מחפירים (כזהו המאסר במדינת ישראל, כפי שאפשר ללמוד מהדוחות השנתיים של הס-

ניגוריה הציבורית, המפורסמים גם באינטרנט) לא רק בשל פשע חמור, אלא גם בשל סרבנות כזאת או אחרת? כדאי לשים לב לאיזולת: אותה מדינה שניגנה תונה תוקף מלא לצורך בהסכמתו של בן זוג לגירושים, ממשיכה לתת תוקף מלא לרצונו שלא להתגרש, אך מפעילה נגדו את מלוא כוחה תוך השלכתו למאסר על מנת שיסכים להתגרש. האם לא הגיוני יותר לשנות את חוקי קנינין והגירושים כך שהאשה לא תהיה תלויה בשרירות לבו של הגבר? חוק מפגר אחד לא מתקנים באמצעות חוק מפגר אחר. לפני סיום, ברצוני להתייחס לטענה אפרטית שלפיה עמדותי איננה מתחשבת במסור רבות הגט: ראשית, אין ספק ששינוי החוק כך שהאשה לא תהיה תלויה בשרירות לבו של הבעל יועיל לה הרבה יותר משליחתו למאסר. המאסר לא תמיד משיג את מטרתו, וכפי שניתן ללמוד מהידיעה, המאסר אף גורם לכך

שהבעל לא יכול לעבוד ולשלם מזונות, ומה הועילו חכמים בתקנתם? שנית, מדוע להניח תמיד שהנשים מעוניינות במאסרם של הבעלים סרבני הגט? הנתה זו מזכירה לי את ההתיימרות השכיחה של הפירקליטות לייצג את עמדתם של קורבנות עבדי רה ובני משפחותיהם. לאחרונה ביקשו סניגוריו של מורשע ברצח הטוען לחפותו, לבצע בדיקה גנטית שבכוונה לשפוך אור על הפרשה. הפירקליטות מיהרה להתנגד בטענה שבירור הפירשה מחדש יפגע באלמנה. אך מששמעה על כך האלמנה, הודיעה כי היא רווקא מעוניינת בחקר האמת ולא במאסר של מי שהוא אולי חף מפשע. החיים הם מורכבים מכדי שניתן יהיה להניח תשובות פשוטות לכל השאלות. המאסר הוא עונש קשה מכדי שיהיה מוצדק שנשמתש בו באווילות וברשעות.

פרופ' סנג'רו הוא ראש החטיבה למשפט פלילי ולקרימינולוגיה במרכז האקדמי למשפט ולעסקים